

ADALAR İÇİN “YAYA ÖLÇEĞİ” BİLDİRİSİ

ADALAR YOLLARININ “YAYA YOLU” OLMAKTAN ÇIKARILMASI KÜLTÜREL VE DOĞAL DOKUSU İLE KORUNMASI GEREKEN NADİDE BİR DEĞERİ YOK EDECEK VAHİM BİR KARARDIR

Sahip oldukları tarihi, kültürel ve doğal mirasını korumak üzere Adalar 1984 yılında SİT alanı ilan edilmiştir. Akabinde Koruma Kurulu kararı ile adaların yolları “yaya yolu” olarak kararlara geçmiştir. Bu karar, sevindirici bir şekilde, geçtiğimiz 6 Şubat 2020 tarihinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezi UKOME tarafından alınan **“Adalar İlçesinin bütün yollarının yaya yolu olarak ilan edilmesi”** kararı ile pekiştirilmiştir.

Buna karşılık, 23 Temmuz’da yine aynı UKOME tarafından 6 Şubat’ta verdikleri kararının kaldırıldığını ve Adaların yollarının yaya yolu olmaktan çıkarıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Adalarda İBB tarafından çalıştırılmak üzere hazır bekletilen toplu ulaşım ve taksi hizmetleri araçları Adalar Kaymakamlığı tarafından Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili mevzuata uygun, dolayısıyla tescillenebilir, araçlar olarak görülmemiş olduğundan bu araçları adalıların ulaşım ihtiyaçlarını karşılamak için kullanabilmenin geçici ‘çözümü’ olarak yolların yaya statüsünün kaldırılması düşünülmüş. Böylelikle yollara sadece bu ‘tescilsiz’ araçların kullanabileceği ve yayaların ve bisiklet gibi başka hiç bir taşıtın kullanamayacağı alanlar açarak krizin aşılması hedeflenmiş. 23 Temmuz UKOME kararından çıkarttıklarımız bunlar.

İBB araçlarını hizmete sokmayı sağlamak için geliştirildiği anlaşılan bu yöntemin sonucu olarak Ada yollarının yaya yolu statüsünün değiştirilmesi kararını, doğuracağı olumsuz sonuçlar bakımından yanlış buluyoruz. Aynı zamanda, Türkiye’de henüz üzerinde çalışılarak mevzuata yansıtılmamış olan ‘yaya yolu’ kavramını ulaşım çözümlerinde sürdürülebilir bir yaklaşım olarak Adalar ölçeğinde geliştirerek tüm Türkiye’nin hizmetine sunma fırsatının da bu karar ile kaçırıldığını düşünüyoruz. Oysa İBB tarafından bir sene önce, Ağustos 2019’da Büyükaada’da düzenlenen 1. Ulaşım Çalıştayı sonucunda tüm katılımcıların ortaklaştığı konulardan birisi adalarda yaya kültürünün geliştirilmesinin önemiydi. İBB ‘İstanbul’da yaşayamadığımız yaya kültürünü adalarda yaşatalım, yayanın her türlü rahatlığını en iyi şekilde örneklendirebileceğimiz bir yer olsun istiyoruz Adalar’ diyerek hedefini belirlemişti.

Adalar genelinde kültür mirasının korunması ve kullanılması konularında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu geçerlidir. Bu bağlamda, Koruma Kurulu üyelerine, Adalar İlçesi Belediyesine, İBB Ulaşım, Şehir Planlama ve Kültür Varlıkları Daire Başkanlıklarına sesleniyoruz:

Adaların yollarının yaya yolu kalması Adaların günümüze kadar gelebilmiş tarihi kentsel dokusunun, eşsiz mimari mirasının, peyzaj değerlerinin, adaların üçte ikisini kaplayan ormanlarının ve ekolojisinin, korunabilmesi için kilit öneme sahiptir. Yaya yolu statüsünü kaldırmak Adaları miras değerlerini çoktan yitirmiş herhangi bir İstanbul İlçesine benzetecek, kimliksizleştirecek, elle tutulamayan mirası olarak addedebileceğimiz benzersiz atmosferini ve yaşam biçimini kaybetmesine neden olacaktır. Adalar'da yolların yaya yolu yerine kapsamına yaya yolu kavramını dahil etmeyen Karayolları Trafik Kanunu ile düzenlenmesi çözüm değil, Adalar için sonun başlangıcı anlamını taşımaktadır.

Adalar ilçesindeki bütün yolların yaya yolu olması yolların sadece yayalar tarafından kullanılacağı, başka taşıtların kullanamayacağı anlamına gelmemektedir. 'Yaya yolu' nitelemesi, yollarda yayaların önceliğe sahip olduğu, tüm diğer taşıtların yayaya göre kendilerini hizaya sokacakları manasını taşımaktadır. Adaların yollarını yayaya göre düzenleme fikri, Adaların ulaşım ihtiyaçlarının çözümünde mihenk noktası olarak elektrikli araçları değil yayayı almak demek. Bu suretle adalara has yaşam ritminin, mekanla temas biçiminin korunabilmesi söz konusu olacaktır. Yayanın önceliklendirildiği bir ulaşım yaklaşımında taşıtların hangi durumlarda yayalardan ayrılması gerektiği, hangi durumlarda birlikte huzur içinde harekete devam edebilecekleri detayları ile çalışılır ve çözülebilir.

Bugün Adalarda karşı karşıya olduğumuz durum ise, elektrikli araçları yaya ve bisikletlerden ayıran bir çeşit metrobüs sistemidir. Yayalar ve bisikletler toplu taşıma aracının iki tarafındaki dar şeritlere mahkum bırakılmış, yayanın hükmü kalmamıştır. Bu vahim karardan acilen geri dönülmesini ve ada yollarına çakılan ve dizilen tüm bariyerlerin kaldırılmasını talep ediyoruz. Hedefimiz yayanın öncelikli olduğu birarada hareket edebilen bir ulaşım sistemini hayata geçirmek olmalıdır.

Talebimiz, Adalar İlçesindeki bütün yolların yaya yolu olarak yeniden ilan edilmesi, bundan sonra devam edeceğini umduğumuz Adalar ulaşım planlaması çalışmalarında 'yaya yolu' yaklaşımının üzerinde çalışılarak

yaya-öncelikli bir ulaşım sistemi yaklaşımının mevcut Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili mevzuatına dahil edilmesinin sağlanması ve böylelikle Adalar gibi Türkiye'nin yavaş yaşam kültürünü devam ettirmek isteyen başka beldelerinde de uygulanabilir bir politikanın kazandırılmasıdır.

Adalı sivil toplum olarak Adalar için yapılan, Koruma Amaçlı İmar Planı gibi, tüm planlama çalışmalarında yaya ölçeğinin temel kriter olarak değerlendirilmesini öneriyoruz. Adaların kültürel, doğal değerlerini, tarihi dokusunu, elle dokunulamayan atmosferi gibi özelliklerini nasıl koruyabiliriz, toplumun tüm katmanlarının ihtiyaçlarını dikkate alarak, ekolojik açıdan sürdürülebilir bir adalara nasıl kavuşabiliriz, sorularına yanıt ararken, anahtar rolü oynayacak kavram 'yaya ölçeği'dir. Yaya, yerin sunduğu tüm değerleri algılamaya açık, tüm canlılarına karşı hassas, farklı varlıklar ve ihtiyaçları ezerek varolma güdüsü gerektirmeyen, bir var olma biçimidir. Yaya, yaşam alanlarımızın yeşil altyapısını güçlendirecek bir ölçektir.

Adalarımız için gördüğümüz en büyük tehlikelerden birisi bireysel akülü araçlardır. 23 Temmuz UKOME kararları arasında yer alan, 'Kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçları ve istisnalar dışında bireysel elektrikli araç kullanımının yasaklanması' kararının ivedilikle uygulanmasını talep ediyoruz. İBB, söz vermiş olduğu 2. Ulaşım Çalıştayı'nı ivedilikle toplayarak bireysel akülü ulaşım araçlarını ortaya çıkartan ulaşım ihtiyaçlarını Adaların sürdürülebilir korunması hedefiyle çözecek yaklaşımları adalılarla birlikte geliştirmelidir. Bu sefer, adalıların demokratik katılımının gerçekten sağlandığı, müzakere süreçlerinin işletildiği ve alınan kararların uygulanmasının sağlandığı bir Çalıştay hedeflenmeli ve böylece kararların tepeden yerele empoze edilmesi şeklindeki uygulamaya son verilmelidir.

Adalarımızın yollarını yayalar olarak, bisikletlilerle ve hatta belirli ihtiyaçlara yönelik geliştirilmiş ulaşım çözümleriyle birlikte, belki bir gün atlarımızla, huzurla kullanmak istiyoruz. Çünkü bir yerlere aceleyle varmaya çalışmıyoruz; çünkü şehirde yaşamıyoruz; çünkü bazı yerlere gitmesek de varlıklarını hissetmek yetiyor; çünkü adalılar, dedelerimiz, onların önceleri, annelerimiz, o çok sevilen adalar atmosferini yaratmışlar, onların izinden biz de yürüyelim, bu geleneği sürdürelim, geleceğe bırakalım istiyoruz. Yaya ölçeğine göre ulaşımı düzenlemeyi başarırırsak adaları da koruruz hem de tarihe geçeriz. Bu fırsatı kaçırmayalım!

Saygılarımızla. 27 Temmuz 2020. Dünya Mirası Adalar.